

Santa Maria de l'Avellana, o del mas Sala

Pinós

ANTONIO MORA VERGÉS, 3 de febrer de 2013

Façana. Antonio Mora

Anàvem el Joan Escoda Prats i l'Antonio Mora Vergés, per l'anomena't 'territori Pinós'; personalment m'adscric als que pensen que aquest topònim procedeix de les terres de Pinós que Miró Riculf posseïa al segle XI; insisteixo en parlar de terres, perquè de les pedres del castell de Pinós, a l'actual terme de Santa Maria de Merlès (Berguedà), ja no en queda rastre.

Està documentat que els Pinós des del segle XII, son senyors d'aquest terme, on posseïen els castells de Pinós i Vallmanya, que dependran de la baronia centrada a Bagà; la senyoria de Pinós passà després als Josa - que foren senyors d'aquest Pinós i de Madrona - (Bernat Ramon de Josa s'havia casat al tombant dels segles XIII-XIV amb Elionor de Pinós); el castell de Vallmanya pertangué fins al segle XIV a la baronia de Pinós; fou després de Bernat de Boixadors i consta més tard com a senyoria de Montserrat.

Fem un preàmbul llarg, perquè les dades que tenim de Santa Maria de l'Avellana - inaccessible quan fèiem la visita - son alhora que breus força imprecisos; En relació al topònim , més enllà de la vinculació per naixement amb aquest arbust, per part dels seu escultor Joan Grau (Constantí, 1608 – Manresa, 1685), amb qui el 31 de desembre de 1651 es contractava el retaule major de Santa Maria de l'Avellana, avui ermita del mas Sala (municipi de Vallmanya]

Reproduïm de l'enciclopèdia de 'Barcelona : Església sufragània de la de Pinós de Solsonès, a l'extrem SE del terme, prop del mas Sala i de can Puigferrers, a la capçalera de la riera de Vallmanya; esmentada ja el 1270, fou reedificada el 1650; conserva un notable altar barroc esculpit amb escenes de la vida de la Mare de Déu.

L'actual edifici de planta rectangular i sense absis, està suportat per fins a tres contraforts – si realment es va refer l'any 1.650, ho van fer de forma maldestra - veiem a la llinda 1.680, i te un curiós campanar, ; afirmem que conserva ben poca cosa del seu origen romànic, alhora el verdet que s'ha anant formant a les escales d'accés, és una mostra clara i evident de la manca d'us; inactivitat que ens confirma el fossar annex.

Pugem fins a la Sala perquè en algun lloc en trobat : .. com el retaule de l'ermita del mas Sala, al terme municipal de Vallmanya (el Solsonès), sufragània de Santa Maria de l'Avellana, contractat el 1651. No sabem veure cap ermita i/o capella, i malgrat les veus que donem ningú ens contesta.

Ens queden en relació a Santa Maria de l'Avellana, moltes preguntes sense resposta; com sempre agraiem les vostres aportacions a l'email coneixercatalunya@gmail.com

